

heiskaset

Heiskasten sukulehti nro 1/2018

Sisältö

Puheenjohtajan tervehdys	3
Toimituksen palsta	4
Heiskasten Sukuseuran kesämatka - Kierros Karjalan kannaksella	5
Heiskasten Sukuseuran säännöt	9
Varkaus 1918 - kuoleman talvi ja kevät	13
Kullervo Heiskanen 1908-1975 - Sukuseuran ensimmäinen puheenjohtaja oli visionääri	16
Mitä tein työkseni?	20
Tuusniemen Heiskaset vuosisatojen saatossa	24
Heiskasten sukuseura ja hallitus	28
Merkkipäiviä	29
Heiskas-tuotteet	30

Julkaisija: Heiskasten Sukuseura ry

Y-tunnus: 204431-3

Heiskaset-lehden toimitusneuvosto:

Hannu Heiskanen ja Perttu Kähäri

Vastaava päätoimittaja: Perttu Kähäri

Taitto: Susan Wilander

Heiskaset-lehden tunnus: Toivo Heiskanen

Kannen kuva: Viipurin linna

Kuva: A. Savin, Wikimedia Commons

Paino: Trinket, Helsinki

Puheenjohtajan tervehdys

Tätä kirjoittaessani talven pakkasjakso on jatkunut täällä Etelä-Suomessa jo kolmatta viikkoa. Alimmillaan elohopea on käynyt täällä Kotkassakin -26 asteessa. Pakkanen on tuonut myös kauniita aurinkoisia ulkoluokeleja. Sanonta: ”ulkona olo on vain puukeutumiskysymys” – pitää ainakin omalta osaltani paikkansa. Joka päivä jonkinlaista ulkoliikuntaa pitää mielen ja kehon virkeänä. Jos ei muuta niin olen lapioinut vaikka lunta paikasta toiseen...

Edellisen Heiskaset lehden positiivisesta palautteesta innoittuneena, hallituksen tammikuuisessa kokouksessa päätimme, että vuoden 2018 aikana tulee ilmestymään peräti neljä Heiskaset-lehteä. Lehdet tullaan myös teemoittamaan seuraavasti: Maaliskuun lehden teemana on ”Heiskaset työnsä ääressä”. Toinen lehti ilmestyy toukokuun lopussa erikoisnumerona, joka liittyy DNA-tutkimuksen tuloksiin. Kolmas lehti ilmestyy syyskuun alussa teemana ”Heiskaset Karjalassa”. Nel-

jäs lehti on perinteinen joulunumero. Toivomme kaikilta lukijoilta mielenkiintoisia kirjoituksia kyseisiin lehtiin!

Toinen seuramme suuri ponnistus on ensi kesälle päätetty matka Karjalan kannakselle Venäjälle. Siitä on tarkempi esittely toisaalta tässä lehdessä. Toivon mahdollisimman monen lukijan lähtevän mukaan ja ottavan vaikka ystäviänsäkin matkatovereiksemme. Pidetään yhdessä oikein haaskoo ja tutustutaan taas uusiin mielenkiintoisiin matkakohteisiin.

Oikein mukavaa kevättä kaikille lukijoille!

Kotkassa maaliskuussa 2018

Hannu Heiskanen
puheenjohtaja
Heiskasten sukuseura ry.

Toimituksen palsta

Tervetuloa lukemaan vuoden 2018 ensimmäistä Heiskaset-lehteä! Tästä vuodesta onkin luvassa lehdellemme poikkeuksellisen hieno, sillä tarkoitus on julkaista peräti neljä numeroa. Näistä kolme on tavallisia lehtiä ja toinen, loppukeväästä ilmestyvä lehti on erikoisnumero. Se keskittyy DNA-tutkimuksemme tulosten raportointiin meille kaikille ymmärrettävässä muodossa. Tuota lehteä toimittaa parhaillaan Kaija Heiskanen ja odotamme sitä jo innolla!

Tämän lehden teemana on Heiskaset työnsä ääressä. Tuohon teemaan tuli ehdotus emeritus-puheenjohtajaltamme Markku Heiskaselta ja hän kirjoittikin tähän lehteen teemaan hienosti sopivan jutun isästään Kullervo Heiskasesta. Kullervo oli sukuseuramme ensimmäinen puheenjohtaja, mutta juttu keskittyy hänen urotyöhönsä Sydänliiton alullepanijana ja rakentajana. Toinen teemajuttu on Voitto Heiskasen kertomus hänen omasta työurastaan malminetsijänä. Todella mielenkiintoisia juttuja kumpikin – lue ihmeessä molemmat!

Kumpikin edellä mainittu juttu on hieno esimerkki sukuseuratoiminnan tuotoksista. Ne ovat paitsi mielenkiintoisia kertomuksia, myös arjen historiaa ja muistunmerkintöjä

tuleville sukupolville siitä, miten meidän sukupolvemme Heiskaset ovat eläneet. Se ei tunnu vielä niin kovin kaukaiselta historialta, mutta meidän lapsillemme ja lapsenlapsillemme se on arvokkaampaa kuin osaamme kuvitellakaan.

Lehdessä on monia muitakin hienoja juttuja, itse asiassa niin paljon että lehdestä tuli taas neljä sivua pidempi kuin suunniteltiin. Kaija Heiskanen kirjoitti hienon tekstin vuoden 1918 tapahtumista Varkaudessa. Tuo juttu avaa noita synkkiä ja osin vaiettujakin tapahtumia arjen tasolla: millaista oli elää tuossa historian käännekohtassa. Paljon iloisemmissa tunnelmissa katsomme sen sijaan ensi kesään, jolloin sukuseuramme lähtee kierrokselle Karjalan kannakselle. Nyt kannattaa tutustua matkaohjelmaan ja ilmoittautua mukaan!

Tämä lehti syntyy vapaaehtoisvoimin. Suuret kiitokset kaikille kirjoittajille ja lehtemme taittajalle! Työnne on todella arvokasta ja uskon, että kaikki lukijamme yhtyvät näihin kiitoksiin. Toivotan teille kaikille oikein aurinkoista kevättä!

Perttu Kähäri

Heiskaset-lehden päätoimittaja

Heiskaset-lehti

Seuraava lehti on DNA-erikoisnumero ja ilmestyy toukokuussa. Seuraava varsinainen lehti ilmestyy syyskuussa 2018. Lehteen tarkoitettu aineisto pyydetään lähettämään 5.8.2018 mennessä päätoimittajalle: Perttu Kähäri, perttu.kahari@aalto.fi.

Lähetäthän tekstiä mieluiten Word-tiedostoina. Kuvien tulisi olla resoluutioltaan min. 300 dpi.

Kaikki sukuseuraan ja Heiskasiin liittyvä aineisto teksteineen ja kuvineen on tervetullutta. Varmistathan, että tekstien ja kuvien julkaisuun on lupa.

Lisäksi Sukuseuran arkistoon voidaan tallentaa Heiskasten suvun aineistoa, kuten asiakirjoja, kirjeitä ja valokuvia.

Heiskasten sukuseuran kesämatka Kierros Karjalan kannaksella 12.-15.7.2018

Viipurin pyöreä torni

Tervetuloa nauttimaan ja rentoutumaan Sukuseuran kesämatkalle. Tällä kertaa suuntaamme Karjalan Kannakselle, Venäjälle. Edessä on todella mielenkiintoinen neljän päivän kierros kesäisellä Kannaksella. Matkalla on mukana asiantuntevat oppaat, hyvää seuraa ja runsaasti iloista mieltä!

Tulevana kesänä Heiskasten sukuseura suuntaa Karjalan Kannakselle. Teemme hienon Kannaksen kierroksen ja pääsemme käymään useissa kiinnostavissa kohteissa, mm. Viipurissa, Terijoella, Kronstadtissa ja Käkisalmissa. Koko neljän päivän matka tehdään suomalaisella linja-autolla.

Ensimmäisenä päivänä ylitämme rajan Imatralta, josta jatkamme Viipuriin. Matkalla käymme Ihantalan taistelupaikalla. Viipurissa syömmme illallista Pyöreässä tornissa. Toisena päivänä tutustumme Viipuriin ja lounaan jälkeen jatkamme Terijoelle, jossa näemme niin pitsihuviloita kuin Terijoen hallituksen talonkin. Kolmantena päivänä ajamme patotietä pitkin todella mielenkiintoiselle Kronstadtin linnoitusaaarelle ja illaksi suuntaamme Vuoksen varrelle Kiviniemeen. Viimeisenä päivänä tutustumme vielä Käkisalmen kaupunkiin ja Käkisalmen linnaan, ennen kuin suuntaamme kotimaata kohti.

Matkan hintaan kuuluu:

- suomalainen linja-auto ja kuljettaja
- 3 hotelli-aamiaista
- 3 herkullista illallista
- 3 majoitusta, 2 hh, lisämaksusta 1 hh
- opastetut kiertoajelu ja käynnit Viipurissa, Monrepossa, Terijoella, Kronstadtissa ja Käkisalmissa.
- Käyntejä mielenkiintoisissa kohteissa matkan varrella

Nyt Heiskasille kaikki tämä herku VAIN 399 €/henkilö sisältäen puolihoiton.

1 hengen huone lisähintaan 135 €.

Omalla viisumilla matkustavalle hyvitys -70€

Matkaan voivat osallistua kaikki sukuun kuuluvat ja vaikkapa ystävätkin, ei tarvitse olla Sukuseuran jäsen.

Tärkeintä on, että saamme mukaan vähintään 30 henkeä. Silloin seuralle ei tule lisäkus-

tannuksia. Matkan toteuttamisen minimihenkilömäärä on 20 henkeä. Lähde siis mukaan ystävän kanssa tai koko perheen voimin!

Sitovat ilmoittautumiset **10.6.2018** mennessä: **Paula Erama-Kuosmanen**, Kajamontie 47, 21290 Rusko, 040 – 415 7018, paula.eramakuosmanen@gmail.com.

Matka laskutetaan osallistujilta ilmoittautumisen jälkeen. Matka tulee olla maksettuna 20.6.2018 mennessä.

Matkaa varten haetaan ryhmäviisumi. Lisäksi tarvitaan todistus matkavakuutuksesta. Viisumista ja matkavakuutuksesta annetaan tarkemmat ohjeet ilmoittautumisen yhteydessä. Passin tulee olla voimassa 6 kk matkan jälkeen (15.1.2019 asti).

Sydämellisesti tervetuloa mukaan matkalle!

Hannu Heiskanen
Puheenjohtaja
Heiskasten Sukuseura ry.

Monrepos'n puisto. Kuva: G.Alexandrova

Kesämatkan alustava aikataulu:

Torstai 12.7.2018

Varhain aamulla lähtö Pieksämäeltä

Ajetaan reittiä: Varkaus, Mikkeli, Lappeenranta (rautatieasema)

Lappeenrantaan pääsee Helsingistä hyvin junalla (n. 30€) tai Onnibussilla (n. 10 €)

Lounastauko (omakustanteinen) Viipurin Portti, Lappeenranta (jonne voi jättää autot)

Nouto Imatralta tulevat

Iltapäivällä rajan ylitys Imatralta Svetogorskista

Matkalla Viipuriin käynti Ihantalan taistelupaikalla

Saapuminen Viipuriin iltaan mennessä, yöpyminen uudessa Victoria-hotellissa

Illallinen Pyöreässä tornissa (sisältyy hintaan)

Iltakävely Monrepos'n puistossa halukkaille (seuralla oma opastus)

Perjantai 13.7.2018

Aamiainen hotellissa

Aamulla tutustuminen Viipuriin, kaupunkikiertoajelu nähtävyyksissä, Viipurin linnassa käynti

Hannu Heiskanen kertoo samalla Heiskasista Viipurissa kautta aikain

Lounastauko Viipurissa Ravintola Trapetsassa (omakustanteinen)

Iltapäivällä ajo Terijoelle

Opastettu tutustuminen Terijokeen: Repinin talo, Terijoen hallituksen talo, pitsihuvilat, kirkko ym.

Hannu kertoo Heiskasista Terijoella kautta aikain.

Majoittuminen ja illallinen Raivolan lomakeskuksessa (sisältyy hintaan)

Terijoen kirkko. Kuva: Stoljaroff

Repinin talo. Kuva: Errabee

Lauantai 14.7.2018

Aamiainen Raivolan lomakeskuksessa

Aamulla ajetaan vanhalle valtakunnan rajalle

Ajo patotietä pitkin Kronstadtin saarelle, jossa opastettu kiertoajelu: sotasatama, Nikolain kirkko ym.

Lounastauko Kronstadtissa (omakustanteinen)

Iltapäivällä ajo Kiviniemeen; matkalla pyörähdys Kivennavalla Lintulan luostarissa

Majoittautuminen ja illallinen Kiviniemessä (sisältyy hintaan)

Sunnuntai 15.7.2018

Aamiainen majapaikassa Kiviniemessä

Aamulla tutustuminen Käkisalmen linnaan ja tehdään opastettu kaupunkikiertoajelu

Lounastauko Käkisalmessa Hotelli Korelassa

Iltapäivällä rajan ylitys Svetogorskista

Illan kähmyssä paluu Lappeenrannan kautta Peksämäelle (Suomessa sama reitti kuin tulomatalla)

Tarkemmat ajat päivittyvät kevään kuluessa ja ne tiedotetaan jäsenistölle Heiskaset-nettilehdellä, seuran kotisivuilla ja Heiskasten facebook-ryhmän ilmoitustaululla.

Vastuullinen matkan järjestäjä:

Kantamatkat Oy, Luhtikatu 2, 761 50 Peksämäki

puh 050 379 6659, LY 2128886-7,

kuluttajaviraston lupa 99/08/MJ/MV

Heiskasten Sukuseuran kokous Kotkassa 2017. Kuva: Vilho Heiskanen.

Sukuseura sai uudet säännöt

Viime elokuussa pidetty sukuseuran kokous hyväksyi seuralle uudet säännöt. Ne on rekisteröity pienin muutoksin Yhdistysrekisteriin puheenjohtajan hyväksymänä 21.12.2017. Uudet säännöt ovat kokonaisuudessaan ohessa ja ne löytyvät myös Sukuseuran kotisivuilta.

Uudet säännöt on päivitetty vastaamaan muuttuneita lakeja ja ne perustuvat kokonaisuudessaan Sukuseurojen Keskusliiton mallisääntöihin. Tämän vuoksi useimmat sääntöpykälät ovat muuttuneet jonkin verran. Sääntöjen päivittäminen nykytarpeita vastavaksi olikin yksi tärkeä syy uusille säännöille.

Toinen syy miksi hallitus ryhtyi sääntöuudistukseen, oli mahdollisuus saada hallituksen jäsenmäärä joustavammaksi, mikä helpottaisi hallituksen kokoamista ja sen työskentelyä,

mm. päätösvaltaiseksi saamista. Sen vuoksi uusissa säännöissä voidaan nyt valita hallitukseen puheenjohtajan lisäksi 2-8 jäsentä, kun ennen jäsenmäärä oli kiinteä 10. Tällä hetkellä hallituksessa onkin puheenjohtajan lisäksi seitsemän jäsentä.

Muita muutoksia on muun muassa sukuseuran nimenkirjoittajissa ja tilinpäätöksen ja toiminnantarkastuksen ajankohdissa. Näillä muutoksilla on haettu joustavuutta seuran käytännön toimien hoitamiseen. Tässä mielessä tärkeä muutos on myös mahdollisuus toimittaa sukkokokouskutsut sähköpostitse.

Heiskasten sukuseura ry:n säännöt

(Hyväksytty Sukuseuran kokouksessa 12.8.2017 ja rekisteröity Yhdistysrekisteriin 21.12.2017)

1§. Nimi ja kotipaikka

Yhdistyksen nimi on Heiskasten Sukuseura ry ja kotipaikka Helsinki. Näissä säännöissä yhdistyksestä käytetään nimitystä sukuseura tai seura.

2 §. Tarkoitus ja toimintamuodot

Sukuseuran tarkoituksena on selvittää Heiskasten suvun ja sen eri sukuhaarojen vaiheita ja historiaa, vaalia niihin liittyviä perinteitä ja edistää yhteenkuuluvuuden tunnetta suvun jäsenten keskuudessa sekä tehdä sukuseura- ja sukututkimustyötä tunnetuksi ja muutenkin edistää kotiseututyötä.

Tarkoituksensa toteuttamiseksi sukuseura mahdollisuuksiensa mukaan

- järjestää sukukokouksia, sukupäiviä, retkiä ja muita niihin verrattavia tilaisuuksia,
- suorittaa ja tukee suku- ja henkilöhistoriallista tutkimustoimintaa,
- kerää ja arkistoi sukua/sukuja koskevaa tietoutta sekä jakaa tutkimus- ja perinnetietoa,
- harjoittaa seuran tarkoituksen toteuttamista edistävää julkaisutoimintaa,
- toteuttaa yhteistyötä sukututkimus-, kotiseutu-, kaupunki- ja kylä-yhdistysten sekä muiden tarpeellisten paikallisten, alueellisten ja valtakunnallisten yhteistyötahojen kanssa.

Toimintansa tukemiseksi sukuseura voi ottaa vastaan testamentattua ja lahjoitettua omaisuutta sekä avustuksia, perustaa sukututkimus- ja muita rahastoja sekä asianomaisella luvalla järjestää varainkeräyksiä ja arpajaisia. Seura voi omistaa toimintansa kannalta tarpeellisia kiinteistöjä.

Seura ei harjoita elinkeinotoimintaa eikä sen tarkoituksena ole taloudellisen hyödyn tai voiton tuottaminen jäsenilleen.

3 §. Jäsenet

Sukuseuran varsinaiseksi jäseneksi voidaan hyväksyä jokainen 15 vuotta täyttänyt henkilö, joka isän tai äidin puolelta on sukuun kuuluva tai tämän puoliso. Kannatusjäseneksi voidaan hyväksyä yksityinen henkilö tai oikeuskelpoinen yhteisö, joka haluaa tukea seuran tarkoitusta ja toimintaa.

Varsinaiset jäsenet ja kannatusjäsenet hyväksyy hakemuksesta seuran hallitus. Kunnia-puheenjohtajaksi tai -jäseneksi voidaan hallituksen esityksestä seuran sukkokokouksessa kutsua henkilö, joka on huomattavasti edistänyt ja tukenut yhdistyksen toimintaa. Sukuseuran ainaisjäseneksi katsotaan jäsen, joka yhdellä kertaa suorittaa maksuvuonna olevan jäsenmaksunsa kaksikymmentäkertaisena.

4 §. Jäsenen eroaminen ja erottaminen

Jäsenellä on oikeus erota sukuseurasta ilmoittamalla siitä kirjallisesti hallitukselle tai sen puheenjohtajalle taikka ilmoittamalla erosta seuran kokouksessa merkittäväksi pöytäkirjaan.

Hallitus voi erottaa jäsenen sukuseurasta, jos jäsen on jättänyt erääntyneen jäsenmaksunsa maksamatta viimeksi kuluneelta kalenterivuodelta tai on muuten jättänyt täyttämättä ne velvoitukset, joihin hän on seuraan liittymällä sitoutunut tai on menettelyllään seurassa tai sen ulkopuolella huomattavasti va-

hingoittanut sitä tai ei enää täytä laissa taikka sukuseuran säännöissä mainittuja jäsenyyden ehtoja.

5 §. Jäsenmaksu

Varsinaisilta jäseniltä ja kannatusjäseniltä perittävän vuotuisen tai ainaisjäsenmaksun suuruudesta erikseen kummallekin jäsenryhmälle päättää varsinainen sukkokokus. Kunniapuheenjohtaja ja kunniajäsenet eivät suorita jäsenmaksuja.

6 §. Hallitus

Sukuseuran asioita hoitaa hallitus, johon kuuluu vuosikokouksessa valitut puheenjohtaja ja 2-8 muuta varsinaista jäsentä. Jäseniä valittaessa otetaan huomioon eri sukuhaarojen tasapuolinen edustus. Hallituksen toimikausi on varsinaisten sukkokokousten välinen aika.

Hallitus valitsee keskuudestaan varapuheenjohtajan sekä ottaa keskuudestaan tai ulkopuolelta sihteerin, rahastonhoitajan ja muut tarvittavat toimihenkilöt sekä voi perustaa tarpeellisia toimi-kuntia tai neuvoa-antavia elimiä.

Hallitus kokoontuu puheenjohtajan tai hänen estyneenä ollessaan varapuheenjohtajan kutsusta, kun he katsovat siihen olevan aihetta tai kun vähintään puolet hallituksen jäsenistä sitä vaatii.

Hallitus on päätösvaltainen, kun vähintään puolet sen jäsenistä, puheenjohtaja tai varapuheenjohtaja mukaan luettuna on läsnä. Äänestykset ratkaistaan yksinkertaisella äänten enemmistöllä. Äänten mennessä tasan ratkaisee puheenjohtajan ääni, vaaleissa kuitenkin arpa.

Seuran hallitus pitää sukuseuran jäsenluette-

loa.

7 §. Sukuseuran nimen kirjoittaminen

Seuran nimen kirjoittavat hallituksen puheenjohtaja, varapuheenjohtaja, sihteeri tai rahastonhoitaja, kaksi yhdessä.

8 §. Tilikausi ja toiminnantarkastus

Sukuseuran tilikausi päättyy vuosittain 31.12.

Tilinpäätökset tarvittavine asiakirjoinen ja hallituksen vuosikertomukset on annettava toiminnan-tarkastajalle viimeistään kuukautta ennen varsinaista sukkokokousta. Toiminnan-tarkastajan tulee antaa kirjallinen lausuntonsa viimeistään kaksi viikkoa ennen sukkokokousta hallitukselle.

9 §. Sukuseuran kokoukset

SSukuseuran kokoukseen voidaan osallistua hallituksen tai sukkokokouksen niin päättäessä myös postitse taikka tietoliikenneyhteyden tai muun teknisen apuvälineen avulla kokouksen aikana tai ennen kokousta.

Seuran vuosikokouksena on varsinainen sukkokokus, joka pidetään joka toinen vuosi hallituksen määräämänä päivänä huhti-syyskuun aikana. Ylimääräinen sukkokokus pidetään, kun seuran sukkokokus niin päättää tai kun hallitus katsoo siihen olevan aihetta tai kun vähintään yksi kymmenesosa (1/10) yhdistyksen äänioikeutetuista jäsenistä sitä hallitukselta erityisesti ilmoitettua asiaa varten kirjallisesti vaatii. Kokous on pidettävä kolmenkymmenen vuorokauden kuluessa siitä, kun vaatimus sen pitämisestä on esitetty hallitukselle.

Seuran sukkokouksessa on jokaisella varsinaisella jäsenuellä, ainaisjäsenellä kunniapuheenjohtajalla ja kunniajäsenuellä yksi ääni. Kannatusjäsenellä on kokouksessa läsnäolo- ja puheoikeus. Sukukokouksen päätökseksi tulee, ellei säännöissä ole toisin määrätty, se mielipide, jota on kannattanut yli puolet annetuista äänistä. Äänten mennessä tasan ratkaisee kokouksen puheenjohtajan ääni, vaaleissa kuitenkin arpa.

10 §. Sukuseuran kokousten koollekutsu- minen

Hallituksen on kutsuttava sukuseuran kokoukset koolle viimeistään kolmekymmentä (30) vuoro-kautta ennen kokousta jäsenuille postitetuilla kirjeillä, seuran kotipaikkakunnalla ilmestyyvässä sanomalehdessä tai sähköpostitse.

11 §. Varsinainen sukkokouks

Seuran varsinaisessa sukkokouksessa käsitellään seuraavat asiat:

- 1.kokouksen avaus
- 2.valitaan kokouksen puheenjohtaja, sihteeri kaksi pöytäkirjan tarkastajaa ja tarvittaessa kaksi ääntenlaskijaa
- 3.todetaan kokouksen laillisuus ja päätösvaltaisuus
- 4.hyväksytään kokouksen työjärjestys
- 5.esitetään tilikausittain tilinpäätös, vuosikertomus ja toiminnantarkastajan lausunto
- 6.päätetään tilinpäätöksen vahvistamisesta ja vastuuvapauden myöntämisestä hallitukselle ja muille vastuuvollisille
- 7.vahvistetaan toimintasuunnitelma, tulo- ja menoarvio sekä jäsenmaksujen suuruudet seuraavaksi toimikaudeksi
- 8.päätetään hallitukseen valittavien varsinaisten jäsenten lukumäärästä
- 9.valitaan hallituksen puheenjohtaja ja muut

jäsenet

10.valitaan toiminnantarkastaja ja tälle varahenkilö seuraavaksi toimikaudeksi

11.käsitellään muut kokouskutsussa mainitut asiat

Mikäli sukuseuran jäsen haluaa saada jonkin asian sukkokouksen käsiteltäväksi, on hänen ilmoitettava siitä kirjallisesti hallitukselle niin hyvissä ajoin, että asia voidaan sisällyttää kokouskutsuun.

12 §. Sääntöjen muuttaminen ja sukuseuran purkaminen

Päätös sääntöjen muuttamisesta ja seuran purkamisesta on tehtävä seuran kokouksessa vähintään kolmen neljäsosan (3/4) enemmistöllä annetuista äänistä. Kokouskutsussa on mainittava sääntöjen muuttamista tai seuran purkamista koskevan asian esillä olosta.

Sukuseuran purkautuessa tai tullessa lakkautetuksi käytetään seuran varat sen tarkoituksen edistämiseen purkamisesta päättävän kokouksen määräämällä tavalla. Arkisto luovutetaan Kansallisarkistolle tai alueen maakunta-arkistolle taikka muutoin tukemaan suku- ja henkilö-historiallista tutkimustyötä.

Saavutetut jäsenoikeudet säilyvät.

13 §. Yhdistyslain noudattaminen

Kaikessa muussa noudatetaan yhdistyslain voimassa olevia määräyksiä.

Varkaus 1918 – kuoleman talvi ja kevät

Ahlströmin paperitehdas vuonan 1930. Punaisten viimeisenä pakopaikkana toiminut massatehdas torneineen oikealla. Varkaudessa. Kuva: fi.wikimedia.org

Varkaus oli vielä 1900-luvun alussa pienhkö teollisuustaaajama Joroisten ja Leppävirran rajalla. Poliittisesti seutu oli Suomen punaisinta aluetta. Teollisuusväestön lisäksi köyhälistön muodostivat ruotsinkielisten hovien ja isompien talollisten alaiset torpparit ja mäkitupalaiset sekä tilaton väestön osa.

Yksi torppareista oli Aukusti Heiskanen (s. 1839), jonka perheen elämää vuosisadan alussa on kuvattu Heiskaset-sukukirjassa (s. 81). Siinä kerrotaan lyhyesti myös Aukustin perheen miesväen – poikansa Edvardin (s. 1873) ja pojanpoikansa Väinön kokemuksista sisällissodan myllerryksessä. Vuonna 1967 on Väinö Heiskasta haastateltu ja tuo äänite on nyt kuunneltavissa Ylen elävässä arkistossa. Haastattelun sisältö antaa hieman erilaisen kuvan tapahtumista kuin mediassa julkaistut

kylmät päivämäärät, kuolleiden ja vankileirille vietyjen lukumäärät ja nimiluettelot.

Edvard Heiskanen oli töissä Lehtoniemen laivavarvilla laivapuuseppänä ja 19-vuotias Väinö samassa työpaikassa maalarina. Perhe asui Joroisten pitäjään kuuluvassa Ruokojärven kylässä.

Näin kertoo Väinö: ”Ruokojärven järjestökaartin perustaminen tapahtui tammikuun alkupäivinä. Mukana oli noin 70 miestä. Päätös perustui kyläkunnan yhteiseen sopimukseen järjestyksen pidosta, koska punakaartilaiset olivat aikaisemmin tehneet ryöstöjä ja murhiakin lähipaikkakunnilla. Talojen isännät varsinkin pelkäsivät, että sama kohtalo saattaa muodostua myös heidän osakseen.”

Kaartin tehtäväksi määriteltiin pelkkä vahtipalvelus. Aseistus oli olematon – muutamia vanhoja haulikoita ja niissä omateko-

sia panoksia. Kaartin päällystö valittiin huu-
toäänestyksellä ja Väinö Heiskanen joutui
plutoonanpäälliköksi, jonka kuului aika ajoin
tarkistaa vahtipaikkojen miehitys.

Väinö jatkaa: ”Meidän sotamme oli ajattele-
matonta seikkailua, jolla tietenkin oli hyvin vakava
pohja. Järjestökaarti teki hyvää työtä niin, että yh-
tään ryöstöä tai murhaa ei omalla kylällä tapahtu-
nut.”

”Kun minä olin plutoonanpäällikkö, niin eräs
talon isäntä luovutti minulle bevosen käyttöön. An-
toipa vielä renkipojankin ruokkimaan sitä. Käy-
tinkin bevosta hyvin usein tarkastaessani vahtipaik-
koja. Vierailin taloissa, joissa pidettiin kuin püspaa
pappilassa, kun ’punakaartin päällikkö’ saapui.
Tytöt passasivat, toivat kahvia ja ruokaa. Tiety-
ti tämä nuorelle miehelle hiukan nousi päähäinkin.
Se oli semmoista lapsellista touhua tuo sota meidän
osaltamme.”

”Sotilaallinen järjestys oli hyvin löysää. Sattuipa
niinkin, että erään saunan nurkalla olleen vahti-
paikan vahtimies oli vaimoineen saunassa vahtipaik-
veluksen aikana ja kylpi kaikessa rauhassa, kun
tulin sitä vahtipaikkaa tarkastamaan. Eihän siinä
sen kummempaa – kylpy suoritettiin ja vahti jatkui
taas. Otteet kuitenkin tiukentuivat, kun Lehtoni-
meen tehtiin valkoisten puolelta hyökkäys heti kan-
salaissodan alkuvaiheissa.”

”Meidän kaartissa oli yhteinen talous. Talolli-
set luovuttivat tavaraa - mikä toi perunoita, mikä
maitoa ja teurastettiinpa muutamia lemmiäkin. Ta-
lousesikunta oli erään herastuomari Immosen talos-
sa. Immonen istui myöhemmin valtiirikosoikeudessa
tuomarina. Hän oli kyllä kaartin mukana aivan
kuin olisi ollut yksi meistä. Naiset keittivät ruokaa,
jota tarjottiin kaksi kertaa päivässä koko sen kol-
men viikon ajan, joka tilannetta kesti. Tosin nämä
takavarikot, joilla elintarvikkeita luovutettiin kaar-
tille, olivat raskaita syntejä sitten jälkiselvityksessä,
sillä ne tulkittiin ryöstöiksi, vaikkei ne oli tavallaan
vapaaehtoisesti annettu. Kyllähän se semmoista pak-
koluovutusta oli, koska talolliset eivät uskaltaneet
olla luovuttamatta. Naapuripitäjissä oli tullut mur-
hia ja murhapolttojakin.”

Vangittuja punakaartilaisia Varkauden kirkossa.
Kuva: fi.wikimedia.org

Helmikuun 19. päivänä valkoinen armeija
piiritti Varkauden monelta suunnalta useiden
eri puolilta Suomea tuotujen komppanioiden
voimalla. Punaisten esikunta ei ollut riittävästi
valmistautunut ja niinpä vastarinta oli sangen
hajanaista. Parin vuorokauden kuluttua pu-
naiset antautuivat ja vetäytyivät Ahlströmin
massatehtaan suojiin.

Entä Väinö, joka oli kaartinsa kanssa kii-
ruhtanut Taulumäelle työväentalolle?

”Kova kiväärinpauke kuului joka puolella Var-
kautta. Iltapäivällä kuulin, että päällikkö Matti
Autio oli ilmoittanut, että aseettomat saavat nyt pe-
lastautua niin hyvin kuin voivat. Ainoastaan ase-
miehet, joilla on kiväärit jäävät huolehtimaan tilantees-
ta. Päivällähän ei tietenkään ollut mitään tilaisuu-
ttä lähteä mihinkään, mutta illalla parin toverini kans-
sa emme lähteneet Varkautta kohti, johon suuntaan
osa kaartilaisista lähti. Me läksimme yrittämään
murtautumista ketjun läpi. Koska maasto oli hyvin
tuttua, me ryömimme parin kilometrin matkan pel-
toja ja metsiköitä myöten. Näimme vahtituli-
en palavan parin talon pibassa. Suuret balkopinot paloivat

valkoisten ollessa Joutenlahden länsipuolella. Me ryösimme kuitenkin niiden vahtitulien välistä ja menimme Ruokojärven kylälle, jossa kylä oli jo tyhjentynyt. Ihmiset olivat jättäneet talonsa ja menneet Riikinsalolle. Sinne menimme mekin. Seuraavana yönä tapahtui Varkauden valloitus kaikkein niine seurauksineen, jotka lienevät jo varsin tunnettuja.”

”Tämän jälkeen alkoi jälkiselvittely, jossa tehtiin hyvinkin selvää jälkeä punakaartilaisista. Ruokojärven kaartilaiset olivat melkein poikkeuksetta päässeet ketjun läpi – ainoastaan parikymmentä miestä oli jäänyt sinne massatehtaan sisälle. Useimmat heistä joutuivat sitten vankileirille. Ainoastaan pari kolme siellä joutui ammuttavaksi.”

”Minä puieskelin kolmen kuukauden ajan vuoroin kotona, vuoroin siellä suurella Riikinsalolla ja kävinpä sukulaisissa Leppävirrallakin. Onnistuin olemaan huhtikuun 22. päivään vapaana. Sen jälkeen menin tapaamaan isääni. Hän oli aikaisem-

min joutunut vankileirille, mutta päässyt pois, koska ei ollut mitään varsinaista syytä pitää häntä vangittuna. Sattui olemaan tuttu tuomari, joka pelasti hänet. Hän meni takaisin Lehtoniemeen töihin. Kun menin sinne isää katsomaan, minut vangittiin ja vietiin Kuopion vankileirille, jossa olin kolme kuukautta. Sain kolmen vuoden tuomion. Pääsin heinäkuun 22. päivä vapaaksi.”

Muun muassa seuraavista lähteistä koonnut Kaija Heiskanen:

fi.m.wikipedia.org – Varkauden taistelu

Yle.fi – elävä arkisto – Väinö Heiskasen haastattelu (lyhennetty): <https://yle.fi/aihe/artikkeli/2018/01/05/sisallissota-1918-punaistet-muistot#vaino>

Väinö Heiskanen

Väinö Heiskanen (s. 1898) oli mukana sukuseuran toiminnassa heti sen perustamisesta lähtien. Hän toimi hallituksessa vuosina 1960-1963 ja 1967-1969.

Seuran kunniajäseneksi hänet valittiin vuonna 1970. Hän kuului Harjunnann 3. sukuhaaraan.

Yli 40 vuotta kestäneen elämäntyönsä Väinö Heiskanen teki Varkauden Työväen Teatterissa - viimeiset vuodet sen johtajana.

Kullervo Heiskanen 1908 – 1975

Sukuseuran ensimmäinen puheenjohtaja oli visionääri

Yleissihteeri Kullervo Heiskasen tärkein työkalu oli puhelin. Operaatio Punaisen Sydämen keräyspäällikkö Seppo Maskonen odottaa vuoroaan. Kuva: Sydän 5-6 2004.

Porosalmen sukuhaaraan kuuluva Kaarlo Kullervo Heiskanen oli Heiskasten sukuseuran hallituksen ensimmäinen puheenjohtaja 1960-63, ja toimi myös seuran perustamiskouksen puheenjohtajana Helsingin ravintola Kestikartanossa helmikuussa 1960.

Sydänliitto

Kullervon elämäntyöksi muodostui vuonna 1955 perustettu Suomen Sydäntautiliitto ry, maailman toiseksi vanhin ja Euroopan vanhin sydäntautien torjuntaan keskittynyt kansalaisjärjestö.

Nyttemmin Sydänliitto on ollut keskeinen

tekijä siinä kansanterveytemme myös kansainvälisesti merkittävässä menestystarinassa, jonka seurauksena työikäisten sepelvaltimokuolleisuus on vähentynyt yli 70 prosentilla vuodesta 1955.

Kansainvälisesti tunnetuin Sydänliiton toiminnoista on vuonna 1972 alkanut, professori Pekka Puskan johdolla toteutettu Pohjois-Karjala -projekti. Sydänliitto osallistui projektin käynnistämiseen. Pohjois-Karjala-projekti on yksi maailman menestyneimpiä laajoja terveysinterventioita. Se on osoitus siitä, että elintapoihin voidaan vaikuttaa kustannustehokkaalla ja kestävällä tavalla terveyttä edistämällä. Elintapojen muutokset ja

parantunut hoito ovat vähentäneet työikäisten sydäntauteja yli 80 prosenttia.

1970-luvulla Itä-Suomessa, erityisesti Pohjois-Karjalassa, oli muuta maata korkeampi kuolleisuus sydän- ja verisuonitauteihin. Projektin tarkoituksena oli muuttaa itäsuomalaisen elintapoja ja siten parantaa heidän terveyttään. Elintapoihin pyrittiin vaikuttamaan etenkin parantamalla ruokavaliota ja vähentämällä tupakointia. Projektin tulokset olivat merkittäviä: tupakointi väheni, verenpaineen taso laski, kolesterolitasot pienenevät ja ruokavalio muuttui terveellisemmäksi. Nämä muutokset vähensivät huomattavasti kuolleisuutta sydän- ja verisuonitauteihin. Alkuvaiheessa myrskyisääkin vastustusta saanut rasvaisten ruokien vähentäminen alkoi vuosi-

kymmenten kuluessa olla yleisesti hyväksytty tavoite.

Juuret Porosalmella

Kullervon isoisä Olof Fredrik oli syntynyt Porosalmella vuonna 1846. Avioliiton hän solmi Ulla Katariina Kankkusen kanssa. Perhe muutti Porosalmelta vuonna 1883 Porvooseen, missä Kullervon isä Karl syntyi viidentenä lapsena seuraavana vuonna.

Olof Fredrik kuoli vuonna 1901, ja Karl muutti Helsinkiin, missä hän avioitui Saima Koskisen kanssa vuonna 1908. Perheeseen kuului kaksi lasta, Kullervo ja hänen nuorempi sisarensa Kyllikki.

Kullervo oli tumma komea mies, joka

Tasavallan presidentti Urho Kekkonen vaikutti merkittävästi siihen, että sydänasiasta tuli koko kansan asia. Kuvassa presidentti saapuu puolisonsa Sylvi Kekkosen kanssa helmikuussa 1959 Sydänsunnuntain pääjuhlaan. Kutsuvieraiden joukossa myös silloinen puolustusvoimien komentaja, jalkaväenkenraali K.A. Heiskanen. Kuva: Sydänliiton arkisto.

muistutti joidenkin mielestä Tauno Paloa. Joskus Suomessa asuvat tataarit luulivat häntä heimoveljekseen. Kullervon äidin puolen suvusta ei ole kovinkaan paljon tietoa, mutta paljon mahdollista on, että suvussa oli aasialaista verta. Äiti-Saima muistutti vanhoilla päivillään hätkähdyttävästi mongolialaisnaisena.

Kullervon voidaan sanoa perineen temperamenttinsa äidin ja älykkyyden isän puolelta. Sekoitus, joka ajan mittaan osoittautui hedelmälliseksi, mutta aiheutti myös vaikeuksia jäyhässä suomalaisessa yhteiskunnassa.

Ajatus Sydänliitosta virisi sodan aikana Kannaksella

Ajatus sydänsairauksiin keskittyvän kansalaisjärjestön perustamisesta syntyi alun perin jo sodan aikana Kullervon Kannaksella saaman sydänsairauden seurauksena. Ajatuksen konkretisoituminen lähti liikkeelle vuonna 1952, jolloin Kullervo soitti maan johtavalle sydänspecialistille, professori Pentti Haloselle. Tiedemiehen ja järjestömiehen keskustelut johtivat lopulta laaja-alaiseen liikkeeseen, jonka tuloksena Suomen Sydäntautiliitto perustettiin vuonna 1955. Keskeisenä periaatteena oli sekä lääkäreiden että potilaiden tasaveroinen osallistuminen ja kaikkien kansalaispiirien tuki.

Yhdistyksen ensimmäinen hallitus oli niin edustava, että tuskin monella kansanterveysjärjestöllä on sen vertaista koskaan ollut. Mukana oli mm. silloinen maalaisliittolainen pääministeri Urho Kekkonen.

Kullervo paneutui liiton kehittämiseen koko sydämeltään. Sydänliiton historiikissa 1955-2005 ”Sydämen paloa ja aatosta jaloa” Kullervoa luonnehditaan poikkeukselliseksi henkilöksi siinä suhteessa, että hän kykeni suorastaan ilmiömäisesti solmimaan yhteyksiä yhteiskunnan eri sektoreille, ja käyttämään niitä hyväksi järjestön toiminnassa. Erityistä

kiitosta on saanut hänen ansiokas toimintansa liiton viestinnän kehittämässä. Kullervo toimi mm. edelleen ilmestyvän Sydän-lehden päätoimittajana.

Sydänliiton täyttäessä 60 vuotta vuonna 2015 oli Kullervon asema Sydänliiton isänä yleisesti tunnustettu. Näin ei kuitenkaan ollut liiton alkuvuosikymmeninä.

Palavasieluinen Kullervo ja kaaderiupseerit

Palavasieluisella Kullervolla ei aina ollut helppoa keskikoulupohjalta ja reservin korpraalina jäyhän akateemisessa ympäristössä. Sydänliiton johdossa oli myös eläkkeellä olevia upseereita. Sotilaalliseen johtamiseen tottuneet upseerit eivät aina ymmärtäneet Kullervon ihmisläheistä tyyliä. Niinpä liiton toimistossa annettiin ”päiväkäskey”, jonka mukaan puhelinkeskustelua ei avata kysymällä ”Mitä kuuluu?”

Historiikissa todetaan, ettei Heiskanen kaihtanut korkeasti oppineiden seuraa, kun asia sitä vaati, vaikka hän toisinaan joutui kokemaan näissä tilanteissa ylenkatsetta.

Yksi vahva Kullervo Heiskasen valtti oli rautainen huumorintaju. Vielä elossa olevat työtoverit muistelevat edelleen hänen mainioita juttujaan. Kullervon läheinen työtoveri ja ystävä, äskettäin edesmennyt professori Pentti Siltanen kertoo muistelmissaan, että kansainvälistä mainetta saavuttaneen Sydäntautiliiton poliisitutkimuksen syntysanat lausuttiin poliisipäivien aikaan wc:ssä, kun ylipoliisipäällikkö Fjalar Jarva ja Kullervo Heiskanen siellä tapasivat.

Työlle tunnustus jälkijunassa

Luokkatoverini Markku Kaste, maailmanlaajuisesti arvostettu aivoverenkiertohäiriöiden tutkija ja eläkkeellä oleva Helsingin yliopiston neurologian professori, on todennut,

että Sydäntautiliiton olisi ollut syytä tuoda Kullervon panos esiin liiton eri puolilla Suomea järjestettävissä tilaisuuksissa, ja samalla kertoa hänen roolinsa liiton perustajana paikalliselle lehdistölle. Näin hänen arvokas panoksensa Suomen sydänverisuonisairauksien ehkäisyn pioneerina olisi tullut laajalti tunnetuksi ja saanut sen arvostuksen, joka hänelle eittämättä kuuluu. Ilman hänen panostaan liiton synnyssä tuskin olisi kansainvälisesti tunnettu Pohjois-Karjala -projektikaan käynnistynyt, toteaa professori Kaste. Kullervon ansaitsema sosiaalineuvoksen arvokin jäi myöntämättä, yhtenä syynä ilmeisesti se ettei hänellä ollut akateemista loppututkintoa.

Sydänliiton historiikki ”Sydämen paloa ja aatosta jaloa. Suomen Sydänliitto 1955-2005”, ilmestyi Sydänliiton täyttäessä 50 vuotta. Siinä Kullervo Heiskasen rooli järjestön perustajana tuotiin jo voimakkaasti esille. Kun Sydänliitto täytti 60 vuotta vuonna 2015, Kullervo Heiskanen mainittiin Sydänliiton kiistattomana perustajana.

Minulla olevaan historiikkiin on silloinen Sydänliiton pääsihteeri Tor Jungman kirjoittanut omistuskirjoituksen: ”Sydän yhdistää – nyt ja ikuisesti”.

Markku Heiskanen

Kirjoittaja on Kullervo Heiskasen vanhempi poika, ja Heiskasten sukuseuran puheenjohtaja 1997-2005

Lähteet:

-Kirsi Myllyniemi ”Sydämen paloa ja aatosta jaloa”. Suomen Sydänliitto 1955 – 2005; Jyväskylä 2004.

-Kirsi Myllyniemi ”Yhden miehen unelmasta suu-reksi kansanterveysjärjestöksi”. Sydän 5-6 2004.

Operaatio Punainen Sydän

Vuonna 1975 Suomen Lions-liitto täytti 25 vuotta. Sydäntautiliitto täytti tuolloin 20 vuotta. Leijonat järjestivät merkkipäivönsä kunniaksi Operaatio Punainen Sydän -keräyksen eli SLOPS-keräyksen sydäntyön hyväksi. Pienet punaiset muovisydämet muistettiin pitkään. Keräys tuotti huikeat 14 miljoonaa markkaa eli nykyrahassa noin 11,6 miljoonaa euroa. Tällä summalla toteutettiin mittava verenpaineohjelma sekä sydänpotilaiden kuntoutusohjelma ja tuotettiin valtavasti aineistoa sekä suurta yleisöä varten että ammattikäyttöön. Kullervo Heiskanen kuoli 27.10.1975. (Teksti: <https://sydanliitto.fi/sydanliitto/1995-2005>; rahanarvo päivitetty)

Mitä minä tein työkseni?

Opiskelin aikanaan sovellettua geofysiikkaa ja valmistuin malminetsijäksi. Sovellettu geofysiikka on maaperän tutkimista fysikaalisilla menetelmillä. Mitataan erilaisilla mittareilla magneettisia, sähköisiä, radioaktiivisia, tiheys- ja äänenkulkuominaisuuksia lentokoneista, maanpinnalta tai maan alta kaivoksista tai kairanrei'istä. Näistä mittaustuloksista pyritään tulkitsemaan kallioperän tai irtomaiden ominaisuuksia sekä myös etsimään malmeja. Pääsääntöisesti tein malminetsintää mutta en niinkään itse mittauksia vaan tulkitsin mittaustuloksia toimistolla.

Malmietsintää tein ensin Rautaruukilla pääasiassa Lapissa ja sitten Outokummulla. Poikkesin kuitenkin malminetsinnästä parisessa kohtaa. Opiskeluaikana olin keräämässä näytteitä ja mittaamassa niitä paleomagneettisia tutkimuksia varten. Näillä tutkimuksilla määritellään mannerlaattojen liikettä menneisyudessa. Suomikin on seilannut aikojen kuluessa päiväntasaajalla asti. Jossain vaiheessa tein myös seismisiä tutkimuksia, eli määrittelin maanjäristyksiä, joita voitiin rekisteröidä ympäri maailmaa.

Mutta pääasiassa etsin malmeja. Etsintätyöni painottui metallien etsintään, mutta oli tästä poikkeuksiakin. Hiiltä etsin useammassakin muodossa. Timantteja haimme Grönlannista koettaen paljastaa kimberliittipiippuja. Mittasimme magneettisesti järviä, alkukesästä jään päältä ja loppukesästä kumiveneellä. Juhannuksena satoi talven viimeinen lumi ja elokuussa seuraavan talven ensimmäinen. Etsimme timantteja myös Pohjois-Suomesta lentomittausten perusteella. Hiiltä on myös grafiitti. Puhdas grafiitti on arvokasta teollisuudelle ja sitäkin etsimme. Epäpuhdasta grafiittiliusketta voidaan käyttää polttoaineena ja sitäkin selvittelimme. Löysimme aika hyvääkin, mutta ei onneksi tarpeeksi

Tästä se alkoi.

hyvää. Polttaminen olisi ollut nimittäin melko saastuttavaa. Fosforiesiintymää tutkimme Soklilla. Esiintymän omistavat nyt norjalaiset ja hyödyntäminen on jäänyt. Kyllä se joskus tulevaisuudessa hyödynnetään, koska fosforista tulee aikanaan pulaa.

Soklilla koin kylmimmät työolosuhteet. Kun tulimme ruokalasta majoitustiloihin päivällisen jälkeen, kaverit totesivat: ”Onpa ilma lämmennyt, ei ole enää kuin 43 astetta pakkasta. Syömään mennessä oli 45.” Tosiaan, ilma tuntui selvästi lämpimämmältä.

Soklin ympäristössä törmäsimme mielenkiintoiseen paikannimeen: Äteritsiputeritsipuolilautanki jänkä. Se olisi ollut mielenkiintoinen kaivoksen nimi. Sallassa oli jossain vaiheessa sen niminen kahvibaari. Omistaja oli aluksi yrittänyt nimetä baarinsa Mokka kahvilaksi, mutta nimi oli liian yleinen, joten

hän vaihtoi sen hieman harvinaisemmaksi. Toinen mielenkiintoinen paikannimi Lapis-
sa oli saksalaisten kartoissa Jauri-järvi-oze-
ra-See. Suomalainen maanmittari oli kysynyt
saamelaiselta järven nimeä ja saanut vastauk-
sena Jauri, joka on saameksi järvi. Niinpä
kartalla luki Jauri-järvi. Venäläiset sitten kään-
sivät kartan venäjäksi ja lisäsivät nimeen se-
lityksen ozera eli järvi. Saksalaisten tehdessä
karttansa, piti nimi selittää saksaksi. Eli järvi
on vain järvi neljällä kielellä.

Epämetalleista etsintäkohteisiin kuului
vielä rikki, joka esiintyy erilaisten metallien
kanssa kiisuina eli sitä löytyy metallien sivu-
tuotteena.

Metallit olivat kuitenkin pääetsintäkoh-
teina. Eniten tein töitä raudan kanssa. Sitä
etsittiin pääasiassa Kolarissa Hannukaisen
alueella. Sieltä Rautaruukin malminetsinnäs-
sä löysimme rautaa enemmän kuin koskaan
Suomessa oli löydetty sitä ennen. Ja muuta-
maa vuotta aiemmin oli sanottu, ettei Suo-
mesta kannata etsiä rautaa ollenkaan. Kolarin
rautamalmeissa oli myös kuparia ja kultaa.
Joissakin malmioissa malmin arvosta oli kol-
mannes rautaa, kolmannes kuparia ja kol-

mannes kultaa.

Rautamalmien kanssa teimme suuren työn
venäläisten kanssa. Selvitimme mahdollisuu-
det löytää kannattavia rautamalmeja Suo-
men alueelta. Koko maa käytiin läpi. Löytyi
muutamia pieniä rautamalmeja, esimerkiksi
Alapostojoki, mutta lopputulos oli, ettei Suo-
mesta kannata etsiä rautamalmeja. Eli teim-
me itsemme tarpeettomiksi ja Rautaruukki
lopetti sen seurauksena malminetsinnän.
Kolarin rautamalmien hyödyntämistä ollaan
taas selvittämässä. Vaikeutena on matkailun
ja kaivostoiminnan yhdistäminen, vaikka ne
aikanaan toimivat parikymmentä vuotta rin-
ta-rinnan.

Rautaruukki tuotti myös vanadiinia,
aluksi Otanmäen rautakaivokselta ja sit-
ten Mustavaaran kaivoksella. Olin jo ennen
Mustavaaran avaamista tekemässä seismisiä
tutkimuksia kaivoksen jätealtaalla. Myöhem-
min kaivoksen auettua selvitin malmien jat-
keita. Mustavaaran kaivoskin suljettiin, mutta
nyt sen avaamista suunnitellaan taas.

Soklilla tutkittiin fosforin lisäksi myös
niobiumia, joka on vanadiinin lailla tärkeä se-
osmetalli. Kun aikanaan Soklin kaivos (luul-

Molybdeenitutkimusten tauolla Saviselässä.

Harvinaisten maametallien hakua Otanmäessä.

tavasti) avataan, niin varmaan niobiumkin hyödynnetään.

Mielenkiintoinen tutkimusaihe oli kohde, jossa etsimme seuraavia metalleja: skandium, yttrium, lantaani, cerium, praseodyymi, neodyymi, prometium, samarium, europium, gadolinium, terbium, dysprosium, holmium, erbium, tulium, ytterbium, lutetium. Nämä ovat harvinaisia maametalleja. Ne toimivat kemiallisesti samalla tavoin ja esiintyvät siksi yhdessä. Aineita käytetään mm. elektronikassa ja erittäin voimakkaiden magneettien valmistuksessa. Osalla aineista on todella korkea kilohinta, mutta tarve maailmalla saattaa olla vain joitakin grammoja. Rautaruukki lopetti tutkimukset, mutta aihe myytiin parikymmentä vuotta myöhemmin Tasmanian Mining Companylle. Eli kohde kiinnosti toisella puolella maapalloa. Ehkä tasmanialaiset tekivät saman ratkaisun, kuin suomalaiset aikanaan. Ainakaan julkisuudessa ei ole kuulunut kohteesta mitään.

Viimeisinä töinä Rautaruukissa etsimme nikkeliä. Heinolasta löytyi lupaava aihe, josta ei kuitenkaan riittänyt kaivokseksi. Se oli sitä aikaa, kun hirvikärpäset aloittivat Suomen valloituksen. Työkaverini kertoi, että hän

Heinolasta paluumatkalla Ouluun tunsu päässänsä kummaa kutinaa ja kanssamatkustajat katselivat hiukan kieroona, kun hän kammalla irrotteli hyönteisiä tukastaan.

Työni Rautaruukissa loppui ja siirryin Outokummulle. Työskentely oli samanlaista, vain metallit vaihtuivat. Outokumpukin oli kiinnostunut nikkelistä ja ensimmäisiä työkohteitani oli Oravaisen malmi, joka sijaitsee meren alla.

Molybdeenä löysimme Saviselän aiheelta. Muistan, kuinka kuljetimme raskaita mittaustaitteita lumikelkalla kesäkelillä. Muutenkin malminetsinnässä käytettiin moottorikelkkoja myös kesäkelillä. Työkaveri kerran valitti valmistajalle, ettei heidän uusi, myös kesäkäyttöön tarkoitettu kelkka oikein kestänyt. Tehtaan edustaja sanoi, että kyllä ne heillä testeissä maanteilla olivat hyvin kestäneet. Toverini totesi: ”Me ajamme maantiellä autoilla.”

Pyhäsalmen alueella etsimme sinkkimalmeja. Yksi pieni, Mullikkoräme, riitti kaivostoimintaan kun se sijaitsi lähellä olemassa olevaa kaivosta. Pohjanmaalta haettiin kultaa, parhaana aiheena aikanaan kaivokseksikin riittänyt Laiva.

Sinkin etsintää Pyhäsalmeilla.

Outokumpukin lopetti pääosin kaivostointinsa ja minulle kävi samoin kuin Rautaruukissa aiemmin. Työt loppuivat. Olin ollut hakemassa lähes 30 eri alkuainetta sisältäviä malmeja ja löytämässäkin joitain. Ei tarvitse sanoa kuin eräs työtoveri. Hän oli tekemässä maastotöitä erään kesämökin nurkilla ja vanha emäntä päivitteli: ”Ei kai tänne tule kaivosta.” Ystäväni vastasi: ”Kuulkaa, rouva, minä olen

tehnyt näitä hommia kaksikymmentä vuotta, eikä yhtään kaivokseen johtavaa aihetta ole löytynyt.” Outokumpu koulutti meitä entisiä kaivososaajia ja malminetsijöitä tietokonehommiin ja niinpä minä jatkoin tietokonekoodien parissa eläkkeelle asti.

Teksti ja kuvat: Voitto Heiskanen

Tähän se loppui.

Tuusniemen Heiskaset vuosisatojen saatossa

Osa 31

Hannu Heiskasen jo kahdettatoista vuotta jatkunut fiktiivinen jatkokertomus muinaisista Tuusniemen Heiskasista, jossa on kuitenkin ”tottuutta sitteeks”.

Tapahtui edellisessä jaksossa:

Myös Heiskasten ikimuistoiset Tuusniemen seudut siirtyivät suurvaltapoliittisen Suomen sodan seurauksena Venäjän keisarikunnan hallintaan vuonna 1809. Sotahommissa mukana olleesta Enonsalon ruotumies ”Ruotu-Ollista” tuli paikallinen julkkis, hänen kertoillessaan paikalliselle asujaimistolle väritettyjä sotajuttujaan. Sodan mentyä vätyksiin elämä jatkui kuitenkin omia uomiaan niin Honkalassa kuin muuallakin rakkaassa kotomaassa.

Pellon raivausta ja lahtaamista

Tultaessa 1800-luvun ensimmäiselle kymmenelle, Suomessa toimivat Ruotsin armeijan joukko-osastot oli hajotettu ja jokainen entinen ruotumies sai pärjällä omillaan. Ruotutorpat palautuivat niiden alkuperäisille omistajilleen, eli taloille, jotka ne olivat aikanaan perustaneetkin. Läheskään kaikki entiset ruotumiehet eivät saaneet kruunulta edes minkäänlaista eläkettä, vaan joutuivat tienamaan vähäiset leivänmurusensa mieron tieltä. Vapaata työvoimaa oli siis tarjolla runsaasti ja edullisesti.

Niinpä Mattikin päätti palkata entisen ruotumiehensä Juvosen Ruotu-Ollin pellonraivaustöihin Honkalaan. Peltoalaa oli saatava raivattua lisää talon ympärille, sillä kaskeamiseen käytettävät metsät alkoivat jo olla vähissä tai ainakin sijainniltaan epäedullisissa paikoissa. Tämän lisäksi pellosta oli aina oltava toinen puoli kesantona, siksipä peltoalaa olikin oltava kaksin verroin vuotuista kylvöalaan nähden.

-Mittees se Olli nii kurjana siinä oekeen nuupottoo? Kysyi Honka-Matti, Ruotu-Ollin taas saapuessaan eräänä iltana kyläilemään

Honkalaan.

-Tulimpaa vuan kysäsemmää, jotta oeskoon sitä isännällä minkäälläesta työnsyrjee? Kyseli Ruotu-Olli Honkalan isännältä, sananmukaisesti: kuin maansa menettäneenä.

-Suattaspaa sitä varmaa jottaen nysveemistä sullei nurkista löötyvä, sanoi Matti toiveikkaasti.

-Joovuin sitte virstatehtaalle sieltä ruotutorpasta, ku se isäntä anto sen torpaks veljpoejallee, Ruotu-Olli jatkoi. - Voessin kyllä makkoilla kesät vaekka navetanylisillä, jos vuan sattumoen rokkatorven täätettä saes jotta ies kykin saes viännettyä uamusin.

-No jos kerra et muuta pyyvä, nii senkus vuan tulet. Uamulla varraen alotellaa sitten röytämää pellorraevaosta, Matti lupasi töitä talosta.

-Laehae out kuivelo ko päärreensyrjä, tokaisi Matti vielä lopuksi.

-Völjyssä ollaa jos henkissä ollaa, lupasi Olli.

Ensin kaadettiin kirveellä puut, jotka karstiin huolellisesti ja kuorittiin kuivumaan. Niistä Matti päätti rakentaa lähivuosina uuden navetan pihapiiriin. Kannot väännettiin kangilla ja vivuilla irti maasta ja kerättiin suu-

riin röykkiöihin, jotka kuivuttuaan poltettiin. Kantojen vääntäminen oli erittäin raskasta työtä, jossa tosin nokkeluus ja kekseliäisyys vähensivät äärimmäisen fyysisen voiman tarvetta. Erilaisten vipujen avulla kankeaminen kävi helpommaksi ja oikeiden juurien katkominen vapautti jurrikoivan kannon irti maaäidin tiukasta syleilystä.

Toinen vastus oli kivet, joita luoja oli kylvänyt varsin runsaskätisesti Enonsalon metsiin, koottiin pellon laitaan pitkäksi ja komeaksi kiviaidaksi. Siitä tulkin Heiskasten työn sitkeyden ikiaikainen muistomerkki, jota voi käydä vielä tänäkin päivänä ihailemassa entisen Honkalan pihapiirissä. Kahdeksantoistavuotias Pekka-poika oli jo topakasti isänsä, renki Erkin ja Ruotu-Ollin kaverina. Renki Erkki, tai Ierikka, kuten häntä kutsuttiin, ajeli hevosen vetämällä purilailla kiviä pellonpien-tareelle, suorittaen näin torpan kontrahtiin kuuluvaa possakkaansa.

-Kyllä sitä pitää olla pirusti kivenmurkuloeta

tälläe alalla, vaekka parraenta muata yrittelin kataltoo pellonpohjaks, sanaili Honka-Matti.

-Ompaa vua hyvinnii, mutta jos kiviä ee oes laesinkaa, nii eehän meillä oes mittää raevat-tavvookaa, viisasteli tähän Ruotu-Olli.

-Eläppää muuta viserrä, tuumaili Erkki käs-jäpiässä Ruotu-Ollin pitkälle menevää hieman kahelia ajujjuoksua.

Sota oli tehnyt jo ennestäänkin hieman yksinkertaiseen Olliin äärimmäisen syvän vaikutuksen. Hän hyökkäsi aina kivien ja kantojen kimppuun teatraalisesti seiväs ojossa.

-Pistintannaan! Annettaahha ryssän perkeleelle tuas kyytiä! hän huuteli tuohuksissaan turhankin isoon ääneen.

-Tahhiituha ja piehhän vähän pienempee iäntä niistä ryssistä. Tiijä kuka kätyrj vielä kuuloo ja rollii vielä vaekka itelleen keisarille, Honka-Matti varoitteli yksinkertaista ruoka-palkkalaistaan.

-No se vua oli semmone kuohaas, totesi Olli.

Honka-Matti ja raivattuja mahtavia kantoröykkiöitä. Kuva: <http://korpikansa.blogspot.fi/p/korpikylan-pellon.html>

html

Peltoa saatiin tehtyä kesän 1812 aikaan muutaman tynnyrinalan verran. Kova rehkiminen kävi kovasti jo lähes puolen vuosisadan ikäisen Honka-Matin kunnon päälle. Jäseniä romosteli koko syksyn ja keuhkoista tuli veristä vaahtoa syljeskellessä.

-Pittii vielä vanahan ukov vukelor ruveta urkommaa ihteessä henkitorreisiin, oesha tuota varmaa pärjäelty vähemmällä, toruskeli emäntä Reetta yltiöpäiseksi työnarkomaaniksi muuttunutta miestä.

-Se o' kuule akka sillälaella, että mehtee ee ennee ou kaskeks polttoo ja oha se kaskeemine jo vähä vanha' aekastakkii hommoo, perusteli isäntä aktiivisia pellowraivauspuuhiaan.

-Kylläpä korventoo rintoa nii pirusti, ee taho henk kulukee ennee ku perssilimän kaatta, ko o' niim palajo rönnee töntterössä, jaksoi Honka-Matti vielä virnuilla.

Sikoja lukuun ottamatta eläimet lahdattiin siihen aikaan tuvassa. Lahtiaika oli syksyllä laidunkauden jälkeen, näin toimien ei tarvinnut elättää ylimääräisiä kotielukoita talven yli. Lampaasta otti yksi mies kiinni etu- ja takajaloista ja tarpeen mukaan istui vielä eläimen päälle lahtipenkille. Toinen mies sipaisi eläimeltä kurkun auki ja veri juoksutettiin penkin alla olleeseen puuastiaan. Lapset katselivat innokkaina monesti julmaa näytelmää ja harjoittivat oppimaansa lahtaustoimintaa myös leikeissään. Lehmiä ja härkiä teurastettaessa niiden pää peitettiin hupulla, jotteivät ne olisi aavistaneet tulevaa meininkiä. Oikeaan kohtaan otsaa kommutettu napakka isku kirveshamaralla sai useimmiten vahvimmankin härän polvet valahtamaan veltoiksi. Väärään kohtaan osuneen iskun varalta eläimen jalat oli sidottava ja miehiä oli oltava ympärillä kookkaan eläimen telmimisen ehkäisemiseksi.

-Nyt sitä talojjoukko ruvetaannii lahthommii, sanoi Honka-Matti eräänä syyskuun lopun aamuna muulle talonväelle.

-Ee sitte muuta ko leppä lentämmää! Hihkui Ruotu-Olli innoissaan.

-Sinä sen homman ossoottii, iha viran puolesta, niinko tuo Ierikkakkii, totesi isäntä naurossa suin.

-Tuokeeha poeijat ensiks joku päkätin viähkyrä tuppaa nii vähä ensteks harjaannuttaa, komensi Honka-Matti poikiaan.

-Otahha Ierikka sorkista kii ja hyppee piälle, Pekka pitelöö korvikkoo alla nii minä vitassa sujjaatan ensmäesen kulukun aok, kuuluvat isäntämiehen käskemään tottuneet sanat.

Lammas riuhtoi kauhuissaan irti sen min-kä pääsi, sen suuret kosteat silmät pyörivät kuin hullun päässä, kohtalonsa aavistaman eläimen määkiessä täysin palkein, että tupa raikui. Muttei auttanut, Honka-Matin tarkka käsi aukaisi kaulavaltimon ja hetken nytkähdelyään ruho veltostui ja veri valui Pekan hollillaan pitämään astiaan.

-Kohta suahaannii makketa tappaessoppoo, sanoi Ruotu-Olli veden jo heruessa suupielistä.

Jatkuu seuraavassa numerossa...

MURRESANOJEN SELVENNÖKSIÄ:

Männä vätyksiin	epäonnistua, raueta
Nuupottaa	olla allapäin
Sattumoen	sattumalta
Työnsyrjä	työtehtävä
Nysvätä	tehdä
Rokkatorvi	ruokatorvi
Laeha	laiha, kapea, hoikistunut
Röytää	tehdä ruhjomalla
Völjyssä	olla mukana
Kuivelo	heiveröinen ihminen
Päärreensyrjä	päreensyrjä
Tahhiitua	asettua, talttua
Kuohaas	tunnekohu, äkillinen päähämpytymä
Tuohuksissaan	kiihdyksissään, hermostuksissaan
Käsj piässä	olla ymmällään, ihmetellä
Ajujuoksu	ajatuksenkulku
Urkota	tehdä urakalla, yhdellä kertaa
Viähkyrä	pieni, vähäinen ihminen tai eläin
Kommauttaa	lyödä, iskeä
Sujjauttaa	tehdä jotain nopealla liikkeellä
Vitasjta	leikata nopeasti
Kulukku	kurkku (ihmisen tai eläimen)

Heiskasten sukuseura

Heiskasten sukuseura on perustettu vuonna 1960 ja kuuluu maamme vanhimpiin sukuseuroihin. Sukuseuran tarkoituksena on selvittää Heiskasten suvun ja sen eri sukuhaarojen vaiheita ja historiaa, vaalia niihin liittyviä perinteitä ja edistää yhteenkuuluvuuden tunnetta suvun jäsenten keskuudessa sekä tehdä sukuseura- ja sukututkimustyötä tunnetuksi ja muutenkin edistää kotiseututyötä. Sukuseura järjestää sukkokokouksia ja retkiä, suorittaa ja tukee sukututkimusta, kerää ja arkistoi sukua koskevaa tietoutta sekä jakaa tutkimus- ja perinnetietoa tämän lehden ja muiden julkaisujen avulla.

Sukuseuran varsinaiseksi jäseneksi voidaan hyväksyä jokainen 15 vuotta täyttänyt henkilö, joka isän tai äidin puolelta on sukuun kuuluva tai tämän puoliso. Kannatusjäseneksi voidaan hyväksyä yksityinen henkilö tai oikeuskelpoinen yhteisö, joka haluaa tukea seuran tarkoitusta ja toimintaa.

Heiskasten Sukuseura ry:n hallitus 2017-19

Hannu Heiskanen 0500 267 422 hannu.h.heiskanen@kesko.fi Puheenjohtaja, Sukututkimusvastaava

Perttu Kähäri 040 774 8794 perttu.kahari@aalto.fi Varapuheenjohtaja, Päätoimittaja

Paula Erama-Kuosmanen 040 415 7018 Tuotemyyntivastaava

Liisa Heiskanen 040 709 1345 liisasiil@gmail.com Sihteeri

Voitto Heiskanen 040 594 1486 Jäsenasiat: heiskaset.sukuseura@gmail.com Jäsenrekisterinhoitaja, Kirjasto- ja arkistovastaava, Kotisivuvastaava

Kauko Hotti 0500 454 230 kauko.hotti@abs-hallintopalvelut.fi Taloudenhoitaja

Aino Laakso 040 151 6969 ainolaakso@outlook.com Jäsenhankintavastaava

Orvokki Weckström 09 8796 119, 050 300 1602 orvokki.weckstrom@suomi24.fi Perinnetietovastaava

Jäsenrekisterinhoitajan terveiset

Jos saitte jäsenmaksun paperilla ja teillä on sähköposti, ilmoittakaa se osoitteeseen: heiskaset.sukuseura@gmail.com. Maksattehan jäsenmaksunne, ettei minun tarvitse lähetellä muistutuksia. Voitto Heiskanen, Jäsenrekisterinhoitaja

Heiskasten sukuseuran pankkiyhteys Danske Bank FI13 8000 1100 7754 45
Seuran kotisivut <http://heiskasten.sukuseura.fi>

Jouko Heiskanen 90 vuotta

Syvänsin kakkoshaaran Heiskasiin kuuluva Jouko Jaakko Heiskanen täytti 90 vuotta 2.12.2017 Pieksämäellä.

Olli Heiskanen 80 vuotta

Prikaatikenraali Olli Heiskanen täytti 80 vuotta 5.1.2018. Olli kuuluu Tuusniemen 1. sukuhaaraan. Hämeenlinnassa asuva Olli on toiminut seuramme varapuheenjohtajana ja oli juhlapuhujana sukuseuran 50-vuotisjuhlassa. Olli on myös ollut Sukuseurojen Keskusliiton puheenjohtaja.

Seppo Heiskanen 75 vuotta

Seppo Heiskanen Pieksämäeltä täytti 75 vuotta 22.1.2018. Seppo kuuluu Syvänsin 2. sukuhaaraan.

Mirja Karjalainen 70 vuotta

Mirja Anneli Karjalainen (os. Heiskanen) vietti 70-vuotispäiviään 14.3.2017. Myöhästyneet onnittelut Syvänsin 2 –sukuhaaraan kuulualle Mirjalle!

Irja Kiema 70 vuotta

Samoin Syvänsin kakkoshaaraan kuuluva Irja Annikki Kiema (os. Heiskanen) täytti 70 vuotta 25.6.2017. Myöhästyneet onnittelut myös Irjalle Pieksämäelle!

**Sukuseura onnittelee
kaikkia merkkipäiviään
viettäneitä!**

Heiskas-tuotteet

NYT KEVÄÄN JA KESÄN JUHLIIN!

Heiskaset-sukuviiri

Viirin kuvioaihe on Salme Halosen (o.s. Heiskanen) suunnittelema. Keltaisella pohjalla lepää musta polviorsi, joka kuvaa eteenpäin kulkemista. Sen alla on kaksi vastakkain olevaa punaista tulusrautaa, jotka kuvaavat suvun kipinöitsevää luovuutta ja aloitekykyä. Tulusraudat muodostavat myös H-kirjaimen viitaten siten suvun sukunimeen. Viirin koko on 30 x 300 cm. Hinta 50 €.

UPEA LAHJA!

VÄLTÄMÄTÖN JOKAISELLE HEISKASELLE JOLLA ON LIPPUTANKO.

Heiskaset-solmio

Tyylikäs solmio, jossa hillitty Heiskaset-brodeeraus. Väri hopeanharmaa.

ERIKOISTARJOUSHINTA VAIN 5 €!

LÄHDE KEVÄÄN JUHLIIN HEISKASET-SOLMIO KAULASSA! TAI OSTA LAHJAKSI – TYYLIKÄS MUTTA EDULLINEN TUOTE!

TILAA HELPOSTI! Myyntivastaava Paula Erama-Kuosmanen 040-415 7018 / paula.eramakuosmanen@gmail.com. Tilaukset toimitetaan postitse, hintoihin lisätään postikulut ja mahdolliset pakkauskulut.

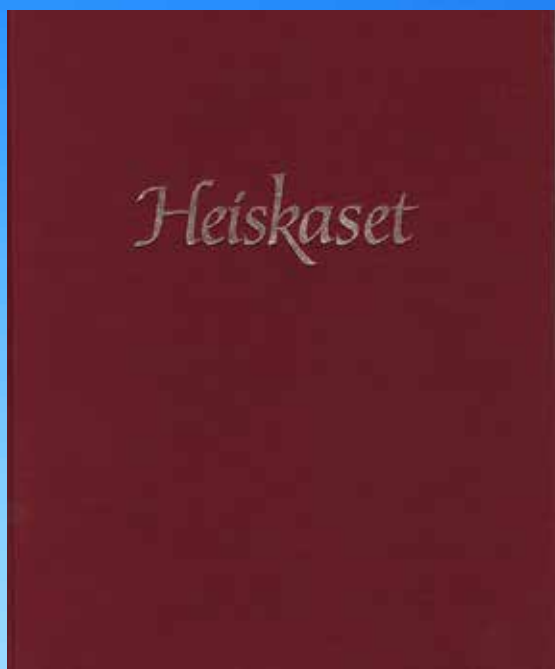
MUISTA SUKULAISTASI SUKULAHJALLA!

Heiskaset-sukukirja

Kirja sisältää noin 11.000 Heiskasen nimet ja sukutaulut kaikkiaan 53 Heiskasten sukuhaarasta. Lisäksi kirjassa on mielenkiintoisia tarinoita eri elämänaloilla toimineista Heiskasista. Kirjan on toimittanut sukututkija Kaija Heiskanen.

HINTA 85 €.

**KUULUU JOKAISEN HEISKASEN
KIRJAHYLLYYN!**

**Ostamalla sukutuotteita tuet
Heiskasten sukuseuran työtä!**

Hyvää Pääsiäistä!